

Zygmunt Ziątek

Międzynarodowa konferencja naukowa w Berlinie z okazji 30 rocznicy zwycięstwa nad faszyzmem

---

Biuletyn Polonistyczny 18/4 (58), 53-55

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRONIKA ZAGRANICZNA

MIĘDZYKARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA W BERLINIE Z OKAZJI 30 ROCZNICY ZWYCIĘSTWA NAD FASZYZMEM

W dniach od 8-11 kwietnia 1975 r. odbyła się w stolicy NRD międzynarodowa konferencja naukowa zorganizowana z okazji 30 rocznicy zwycięstwa nad faszyzmem, a przygotowana przez Centralny Instytut Historii Literatury Akademii Nauk NRD oraz Instytut Literatury Światowej im. M.Gorkiego Akademii Nauk ZSRR. Oprócz gospodarzy i współorganizatorów uczestniczyły w niej delegacje z Bułgarii, Czechosłowacji, Jugosławii, Polski i Węgier.

Tematem konferencji była twórczość towarzysząca antyfaszystowskiej walce i socjalistycznemu budownictwu w literaturach Związku Radzieckiego i europejskich krajów socjalistycznych, a patronowało jej ogólne hasło: "Odpowiedzialność za świat". Ta przewodnia idea znalazła wyraz zwłaszcza w wystąpieniach na obradach plenarnych, otwierających i zamykających konferencję, m.in. w wystąpieniach prof. W.Kalweita, członka Akademii Nauk NRD i jej wiceprezydenta, prof. dra G.Ziegengaista, dyrektora Instytutu, dra sc. F.A.Tjurina, reprezentującego Generalnego Dyrektora UNESCO, oraz kierowników poszczególnych delegacji.

Codziennie obrady toczyły się w trzech sekcjach. Sekcja I pracowała pod hasłem "Antyfaszystowski sojusz i poetyka". Przedstawione tam referaty dotyczyły w większości zagadnień formowania się w literaturze jednolitego frontu obrony kultury oraz krystalizacji idei tego frontu w narodowych i indywidualnych poetykach pisarskich. Tematem obrad Sekcji III był udział dzisiejszych literatur socjalistycznych w "rozprawie z faszyzmem i imperiaлизmem". Sekcja II skoncentrowała swe prace wokół "literatury antyfaszystowskiej walki wyzwolenczej", stanowiącej bezpośredni zapis rzeczywistości lat wojny i okupacji.

Te czasowe i problemowe zróżnicowania nie były sztywno przestrzegane w referatach przedstawianych w poszczególnych sekcjach. Uwaga ta dotyczy zwłaszcza wystąpień w Sekcji II - ich autorzy odwoływali się zarówno do tradycji lat trzydziestych, jak do całkowicie współczesnych spojrzeń na doświadczenia wojenne.

Na forum tej właśnie sekcji zostały przedstawione wszystkie referaty delegacji Instytutu Badań Literackich PAN.

Prof. Stefan Żółkiewski w referacie pt. "Literatura w podziemiu. Z zagadnień rozwoju polskiej kultury w okresie okupacji faszystowskiej" omówił wszechstronnie funkcjonowanie instytucji kulturalnych w sytuacji wojennego wyniszczenia kraju i walki z okupantem. Wystąpienie to imponowało solidnością dokumentacji faktograficznej oraz przejrzystym, "modelowym", ujęciem bardzo skomplikowanej problematyki. Podkreślił to prowadzący obrady prof. dr M. Naumann.

Dr hab. Irena Maciejewska podjęła zagadnienie "Warszawskiego getta w literaturze polskiej", ukazując je w oparciu o bardzo różnorodny materiał: wierszy i zapisków powstających w getcie poprzez wspomnienia i relacje stworzone później, tam i poza murami, aż do utworów ostatniego czasu.

Dr hab. Ryszard Górski w referacie pt. "Polski folklor w latach wojny i okupacji" zajął się folklorem jako rodzajem twórczości, która rozkwita szczególnie obficie w momentach zagrożenia i zniszczenia bytu narodowego, przyczyniając się do wzmocnienia oporu i utwierdzenia woli przetrwania. Wyraża się to w żywiłowej, anonimowej twórczości ustnej, w odpowiednim przystosowywaniu klasycznych wierszy i pieśni, w aktualizacji pewnych dawnych form poetyckich twórczości ludowej.

Mgr Zygmunt Ziątek podjął próbę konfrontacji prozy Ksawerego Pruszyńskiego i Tadeusza Nowaka i ukazania na tej podstawie dwóch obrazów wojny, opartych na dwóch różnych tradycjach: historycznej i ludowej.

Wystąpienia polskie spotkały się z życzliwym przyjęciem. Odnaczały się one, jak podkreślano, rzeczową konkretnością, dając tym samym wgląd w polską specyfikę walki z faszyzmem, a jednocześnie prezentowały stopień uogólnienia, umożliwiając porównywanie naszych zjawisk społeczno-literackich z analogicznymi zjawiskami w innych krajach okupowanej i walczącej Europy. Taką konfrontację umożliwiały - że poprzestaniemy tylko na obradach naszej sekcji - m.in. referaty: dra P.M. Topera, dra V.I. Zlydnewa i dr L.N. Bundagowej z Moskwy, dr H. Hrcalowej z Pragi, prof. dra A. Matuški z Bratysławy, dra H. Olschowsky'ego (o recepcji "Niemców" w NRD), dra S. Bocka, dra J. Hiebla i in. spośród gospodarzy.

Z Polski oprócz delegacji Instytutu Badań Literackich uczestniczyła w

pracach konferencji delegacja Instytutu Słowianoznawstwa PAN. Doc. dr hab. Bazyli Biakożowicz wygłosił referat pt. "Temat wojenny w literaturach słowiańskich o drugiej wojnie światowej". Wystąpienie dra hab. Stefana Kozaka nosiło tytuł "Pisarz i oręż. O twórczości Ołesia Honczara".

Wymienienie wszystkich referentów i tytułów ich referatów przekraczało- by rozmiary krótkiego sprawozdania. W Sekcji II wystąpiło ich dwudziestu trzech, łączna zaś liczba wystąpień na obradach tej Sekcji sięgała setki. Świadczy to o rozmachu konferencji i trudzie organizacyjnym włożonym w jej przygotowanie.

Była ona poważnym wydarzeniem, szeroko omawianym i komentowanym przez codzienną prasę berlińską.

Mgr Zygmunt Ziątek

Z PRAC KOMISJI DO SPRAW POLONISTYKI W NRD

Od sześciu lat istnieje - powołana przez NRD-owskie i polskie ministerstwa zajmujące się szkolnictwem wyższym - Komisja do spraw polonistyki w NRD, której zadaniem jest ożywienie wzajemnych kontaktów naukowych i naukowo-dydaktycznych między obydwoma krajami.

Na czele delegacji NRD-owskiej stoi prof. dr Alois Hermann z Uniwersytetu im. A.Humboldta w Berlinie, pracom delegacji polskiej przewodniczy prof. dr Stanisław Skorupka z Uniwersytetu Warszawskiego.

Główne kierunki działania Komisji, która zbiera się na wspólnych posiedzeniach dwa razy do roku, przedstawiają się następująco:

1. Organizowanie wspólnych sesji naukowych. W lutym 1974 r. odbyła się w Berlinie sesja naukowa z udziałem gości z Polski, poświęcona twórczości Mickiewicza.

W maju rb. obradowała przygotowana przez ośrodek naukowy w Lipsku sesja nt. "Postępcze tradycje polonistyki w NRD", na której oprócz referatów zgłoszonych przez gospodarzy zostały wygłoszone referaty dotyczące powojennych kontaktów literackich, językoznawczych oraz naukowo-dydaktycznych z NRD - przygotowane przez stronę polską.

W przygotowaniu są następne sesje, poświęcone twórczości W.S.Reymonta i S.Żeromskiego (w listopadzie rb.) oraz działalności S.B.Lindego (w r.1977),